

Folketingets Retsudvalg

København 13. april 2021

Foretræde 15. april 2021

Anledningen til foretrædet er, at Retsudvalget torsdag den 22. april har justitsministeren i samråd om en konkret sag fra Rigspolitiet, der har ført til tiltale for bestikkelse. Man kan se enhver sag som en enkeltsag – man bør dog altid spørge sig selv, om den peger på et generelt problem, som bør adresseres generelt. Vi vil i foretrædet give Retsudvalget nogle forslag til spørgsmål, der bør rejses overfor justitsministeren, herunder forslag om at igangsætte arbejdet med en egentlig dansk anti-korrupsionsstrategi.

Overvejelser og spørgsmål vedrørende den konkrete sag

I efteråret 2020 blev den tidligere hærchef idømt en fængselsstraf for forsøg på magtmisbrug og groft embedsmisbrug. Den konkrete sag, hvor der nu er rejst tiltale, handler om en højt placeret embedsmand i Rigspolitiet.

Sager i toppen af hæren og politiet er sager, der generelt giver stor international opmærksomhed, fordi det er bærende strukturer i samfundet, og har afgørende betydning for, hvordan et land opleves i forhold til forebyggelse af korruption.

Det, der kendetegner begge sager, er, at det udefra set ikke ser ud som om, de blev taget tilstrækkeligt seriøst fra start. Først efter at sagen om den tidligere hærchef blev overgivet til auditøren og efter et chefskifte i Rigspolitiet begyndte begge systemer at holde fast i, at man skulle til bunds i sagerne. I den konkrete sag har vi fra Transparency International kun positiv anerkendelse af, at Rigspolitiet klagede til Rigsadvokaten over efterforskningen.

Det interessante spørgsmål bliver derfor for os at se ikke så meget den konkrete efterforskning, men snarere to spørgsmål til strukturen:

- 1) Hvorfor tog Rigspolitiet ikke sagen seriøst nok fra start? Var det fordi man fik gode forklaringe, eller er det fordi vi i Danmark har en forhåndsformodning om, at korruption ikke finder sted?
- 2) Er sager om embedsmisbrug i politiet rigtigt forankret ved, at de efterforskes af det stedlige politi? Er der gode erfaringer at hente fra forsvarrets auditørkorps?

Forslag om at igangsætte arbejdet med en dansk antikorrupsions strategi

Danmark opfattes – med rette – som et land, med et lavt niveau af korruption. Det fremgår af vores årlige ranglister. Men det er vigtigt at huske, at det netop kun siger noget om, hvordan andre opfatter os, og ikke noget om det aktuelle niveau – og at det bestemt ikke siger, at der ikke er korruption.

Vi oplever to fænomener, der bør få os til at skærpe også den politiske opmærksomhed. Det ene er, at det giver en oplevelse af, at vi er hjemmeblinde. Vi ser ikke problemerne og griber derfor ikke ind og forebygger heller ikke tilstrækkeligt. Det andet er, at vi bør have fokus på den effekt, at vi

som et land med et omdømme med et lavt niveau af korruption kan tiltrække kræfter, der gerne vil ligge i ly af, at aktiviteter fra Danmark ikke på samme måde bliver betragtet som potentielt lyssky. Man må spørge sig selv, hvorfor Danske Bank blev valgt til at hvidvaske gennem.

I arbejdet med at forebygge korruption på globalt plan arbejdes der med en kæde:

Her skal Danmark særligt påtage sig vores ansvar om de to sidste dele af kæden. Det er andre landes penge, vi tjener på, når danske banker er involveret i hvidvask. Helt på samme måde som andre lande tjener, når danskere bringer penge i skattely. I forlængelse heraf bemærkes, at Danmark vurderes i kategorien 'little enforcement' i forhold til OECD's anti bestikkelses konvention¹

Vi foreslår derfor, at der igangsættes et arbejde med udvikling af en egentlig dansk anti-korrupsionsstrategi. Det kunne være bygget op om følgende målsætninger med udgangspunkt i den oplagte erkendelse af, at ingen lande er immune - vi har også korruption i Danmark:

Målsætning: Efterlevelse GRECOs anbefalinger. Et mål om, at vi løbende skal forbedre vores score på Transparency Internationals årlige ranking. Inden for fem år skal vi op over 90 point igen.

Grundprincip: Der indføres ikke nye regler eller kontrolmekanismer, uden at der samtidig overvejes ophævelse af andre. Strategien bygger på den danske tillidskultur, og det er lige så vigtigt at finde evt. systemfejl som at finde den enkelte person, der bærer et ansvar i en konkret sag.

Koordinering: Forankres i det anti-korrupsions forum, der er nedsat under Justitsministeriet, og dette arbejde revitaliseres ved, at forummet rent faktisk afholder aktiviteter og udvides med andre relevante repræsentanter uden for statsadministrationen.

Opfølgning: Regeringen afgiver hvert andet år en redegørelse til Folketinget med status.

Fokusområder: I perioden frem til den første redegørelse kunne følgende emner prioriteres:

- 1) Implementering den nye whistleblowerordning, der vedtages af folketinget sommeren 2021.
- 2) Læring af corona krisen (Håndtering af udbud, donationer, vaccine, plan for rækkefølge i genåbning m.m.).
- 3) Partistøtte (Implementering af målsætningen om compliance med GRECO anbefalinger).
- 4) Lobbyisme, og Svingdørsansættelser – kortlægge omfang – med udgangspunkt i EU regler².
- 5) Opfølgning på Rigsrevisionens løbende undersøgelser om svindel i det offentlige.

Med venlig hilsen

Jesper Olsen
Formand

Karinna Bardenfleth
Næstformand

¹ Transparency International, Exsporting corruption, progress report 2020

² UFO, alm. Del (2019-2020), bilag 58.